

MARJO KAARTINEN

Revisionismista ja etenkin siitä mitä sen jälkeen tuli

Marjo Kaartinen kommentoi Jussi Hanskan artikkelia ”Revisionistista reformaatiohistoriaa maailmalla – milloin Suomessa?” (Haik 1/2005)

■ Jussi Hanska esitteli artikkelissaan revisionistista reformaatiohistoriaa ja perään-

kuulutti sellaista suomalaiseenkin tutkimukseen. Hanskan pääajatus on, että meikäläisessäkin tutkimuksessa olisi jo aika siirtyä nykyaikaan brittien ja ruotsalaisten tavoin. Minulla ei ole asiantuntemusta arvioida suomalaisen reformaatiotutkimuksen tasoa, mutta kommentoin lyhyesti Hanskan näkemystä Englantia koskevasta tutkimuksesta.

Viitteessään seitsemän Hanska toteaa minun olevan Suomessa ”tähän astisesta tutkimuksesta ainoa, joka näyttää olevan edes tietoinen revisionistisen koulukunnan olemassaolosta”. Olen tosiaan koulukunnasta tietoinen, mutta en uskaltaisi väittää olevani ainoa siitä tietoinen. Englannin reformaatiota tarkasteleva tutkimukseni¹ sen sijaan ei ole revisionistinen, vaan niin kuin varsin yleisesti jo nuoren polven tutkimus, se kuuluu ns. reformaatiotutkimuksen kolmanteen sukupolveen. Tämä kolmas sukupolvi on, mielestäni onneksi, ohittanut katolisen (siis revisionistisen) ja protestanttisen tutkimuksen kissanhännänvedon ja päätyy yleisesti avarakatseisiin tulkintoihin.² Reformaatio oli ennen kaikkea neuvottelua.

Koulukuntia tärkeämpää on tietysti sellaisena menneisyyden tulkitsemme, joten Suomeenkin voisi peräänkuuluttaa juuri tällaista kolmannen polven reformaatiotutkimusta, joka ei intä vaan haluaa nähdä kokonaisuuksia. ■

1. Marjo Kaartinen (2002) *Religious Life and English Culture in the Reformation*, Basingstoke & New York.
2. Historiografiasta ks. esim. Virginia R. Bainbridge (1996) *Gilds in the Medieval Countryside. Social and Religious Change in Cambridgeshire c. 1350–1558*; Diane Willen (1998) ‘Revisionism Revised’, *Religion and the English People 1500–1640. New Voices, New Perspectives. Sixteenth Century Essays & Studies Vol. 45*, toim. Eric Josef Carlson, Kirksville, Missouri, 287–294.